

PÖYTÄKIRJA(LUONNOS)

RAKETTI -hankkeen ohjausryhmän kokous 12.2.2013

- Aika: Tiistai 12.2.2013 klo 12–16
Paikka: OKM, kokoushuone Kalevala, os. Meritullinkatu 10, Helsinki
- Osallistujat: Hannu Sirén, OKM, puheenjohtaja
Juha Haataja, OKM
Ilmari Hyvönen, OKM
Harriet Kurtén, Åbo Akademi
Klaus Lindberg, CSC
Mikko Markkola, Tampereen yliopisto
Jouko Paaso, Oulun seudun ammattikorkeakoulu
Tuulikki Paturi, HAAGA-HELIA ammattikorkeakoulu
Mirja Pöhö, Hämeen ammattikorkeakoulu
Ilkka Siissalo, Helsingin yliopisto
Hanna-Mari Puuska, CSC, ohjausryhmän sihteeri (Pekka Linnan sijaisena)
Tuija Raaska, CSC, ohjausryhmän sihteeri
Ahti Planman, CSC, asiantuntijana
- Vierailijat: Sami Hautakangas, Tampereen yliopisto (klo 13.30–14)
Pekka Kähkipuro, Aalto-yliopisto (klo 14–16)
Antti Mäki, CSC
Kirsi Lindfors, Tampereen teknillinen yliopisto
Kirsi Pispala, CSC

Asiat

1 Kokouksen järjestäytyminen (12:00–12:10)

1.1 Kokouksen avaus, läsnäolijoiden toteaminen ja työjärjestyksen hyväksyminen
Puheenjohtaja avasi kokouksen, todettiin läsnäolijat ja hyväksyttiin työjärjestys.

1.2 Edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen

Edellisen kokouksen 20.11.2012 pöytäkirja on verkossa luonnoksena
<http://raketti.csc.fi/ohjaus/poytakirjat/RAKETTI-or-pklunnos-20-11-2012>

Päätös: Ohjausryhmä hyväksyi pöytäkirjan.

2 Yleiset asiat (12:10–12:40)

2.1 OKM:n ajankohtaiset asiat

Puheenjohtaja Hannu Sirén kertoi OKM:n ajankohtaisista asioista.

Ammattikorkeakoulu-uudistuksen ensimmäisen vaiheen lakipaketti on nyt valtioneuvoston käsittelyssä. Ammattikorkeakoulujen ylläpitöluopien hakukierros käynnistyy, kun eduskunta päättää laista. Luvat ovat haettava syyskuuhun asti, minkä jälkeen valtioneuvosto käsittelee toimilupahakemukset. Toinen osa uudistusta on uusi ammattikorkeakoulujen rahoitusmalli, joka toteutunee pitkälti lausuntokierroksella olleen kriteeristön mukaisesti. Ammattikorkeakoulu-uudistuksen toinen vaihe, ammattikorkeakoulujen hallintorakenteen uudistaminen, on ministeriön valmistelussa, ja se ajoitetaan samaan aikaan kuntien valtio-osuus uudistuksen kanssa 2015.

Yliopistoindeksi asiasta ei ole vielä tarkempaa tietoa, ennen kuin valtioneuvosto on käynyt läpi talouden sopeuttamispakettia. Kehyspäätös on tulossa maaliskuussa.

Klaus Lindberg esitteli hankkeen taloustilanteen. RAKETTI-budjetti on nyt osa CSC tulossopimusta OKM-KTPO:n kanssa. Todettiin, että vuodelle 2012 suunniteltu budjetti alitettiin rekrytointivaikeuksien vuoksi. VIRTA-projektin budjettia on lisätty tietovarannon käyttöliittymän tekemiseksi ostettavaa ulkopuolista työtä varten. Todettiin, että OKM:n tahtotila on valmistautua pysyvämpiin rakenteisiin ja jatkossa resursoida CSC:n koordinoitua työtä pysyvänä toimintona. Sen ohjausrakenteita täytyy pohtia.

Ohjausryhmä merkitsi asian tiedoksi.

2.3 Tiedotusasiat

- RAKETTI-hankkeen ajankohtaiset asiat uutiskirjeessä http://raketti.csc.fi/ajankohtaista/uutiskirje/2013/uutiskirje_2-2013
- Synergiaryhmä valitsi uuden puheenjohtajiston vuodelle 2013. Puheenjohtajaksi valittiin Inka Pauku Aalto-yliopistosta ja varapuheenjohtajaksi Jukka Kohtanen Vaasan yliopistosta.
- OPI- ja VIRTA-korkeakoulukierros käytiin loka-joulukuussa 2012
- Korkeakoulujen valtakunnallinen tietovaranto -seminaari järjestettiin korkeakoulujen nimeämille RAKETTI-VIRTA-projektin yhteyshenkilöille sekä korkeakoulukohtaisen tietointegraation toteutuksesta vastaaville henkilöille 6.2.2013
- BencHEIT:ia esitelty mm. JulkICT palvelukeskusjohtajien TORI-kokouksessa (=toimialariippumattomat palvelut)
- OKM:n bibliometriikkaseminaari järjestetään 11.3.2012
- VM jatkaa JHS-määrittäytystä vuosien 2013–14 aikana. Suunnitteilla on mm. Kartturi-määrittysten ja JHS179-suosituksen määrittysten <http://www.jhs-suositukset.fi/suomi/jhs179> yhdistäminen yhdeksi malliksi.

Ohjausryhmä merkitsi ajankohtaiset asiat tiedoksi.

3 Kokonaisarkkitehtuurin hallinta (12:40–15:10)

3.1 OPI- Ja VIRTA-korkeakoulukierroksen tulokset (12:40–13:00)

Antti Mäki (CSC) esitteli loka-joulukuussa 2012 käydyn OPI- Ja VIRTA-korkeakoulukierroksen tuloksia.

Korkeakoulukierroksella tavoitettiin systemaattisesti kaikki korkeakoulut, ja useissa tapaamisissa oli osallistujia myös korkeakoulun johdosta. VIRTA-seminaarissa 6.2.2013 käsiteltiin kierroksella tehtyjä havaintoja, ja äänestysmenettelyllä tehtiin yhteisiä toimenpide-ehdotuksia.

Kierroksen tuloksena kukin korkeakoulu täytti korkeakoulukohtaisen kortin opiskelun ja opetuksen alueen tukipalveluiden kehittämishankkeista. Korkeakoulukortit ovat julkisia ja tarjoavat avointa informaatiota eri osapuolille. Korkeakouluissa ne on koettu hyödyllisiksi, ja myös tietojen ylläpito koetaan tarpeelliseksi. Tietoa on paljon ja se on epäyhtenäisessä muodossa, joten kokonaiskuvan saaminen on kuitenkin vaikeaa. Tuleekin pohtia, kuinka tietoa päivitetään ja hyödynnetään jatkossa. Ohjausryhmä totesi, että esimerkiksi BencHEIT:ia voisi hyödyntää mallina tiedon jalostamisessa.

Korkeakouluilta saadun palautteen mukaan korkeakoulukierroksen jälkeen monet asiat ovat selventyneet, mutta myös jatkossa kärryillä pysymiseen tarvitaan tukea. Esitettiin, että korkeakoulujen ja OKM:n yhteistyönä (jota CSC koordinoisi) järjestettäisiin ohjausryhmille sekä muille avainhenkilöille säännöllistä koulutusta.

Ohjausryhmä keskusteli tietovarannon tietojen hyödyntämisestä korkeakouluissa. Erityisesti ammattikorkeakouluja kiinnostaisi vertailutiedon saaminen nopeammalla syklillä kuin millä tiedot viedään Vipuseen. Todettiin, että asia liittyy päivittämissä rytmiiin, johon korkeakoulut haluavat sitoutua. OKM on asettamassa minimipäivittämistiheydeksi 1 krt/kk, mutta useimmat korkeakoulut pyrkivät vuorokausitahtiin. Ohjausryhmä totesi, että jotta tietovaranto voisi vastata korkeakoulujen tietotarpeisiin, korkeakoulujen kesken pitäisi tehdä sopimus tilastotiedon luovuttamisesta. Kuukausittainen päivitys toimisi todennäköisesti helposti samalla toimintarakenteella kuin vuosittainenkin.

Ohjausryhmä keskusteli koulutusluokitteluksesta. Kansainvälinen ISCED-koulutusluokitus uudistuu vuonna 2014, ja OKM on implementoimassa Tilastokeskuksen johdolla ISCED-luokitusta siten, että esimerkiksi suoritettut tutkinnot voidaan kytkeä kansainväliseen luokitukseen. Todettiin, että kukin korkeakoulu vastaa oman koulutuksensa oikeasta luokittelusta.

Useimmissa tietovarannon tietosisältöön annetuissa korkeakoulujen lausunnoissa nostettiin esille muiden viranomaistahojen palveleminen (KELA, työvoimaviranomaiset, VALVIRA), mutta näitä viedään eteenpäin korkeakoulujen ja OKM:n yhteistyössä, ei VIRTIA-projektissa. Ohjausryhmä totesi myös, että CIMOn liikkuvuuteen liittyvien tietojen keruuta voisi samaan tapaan olla järkevää hoitaa samassa yhteydessä.

Rahoitusmallissa käytettävien tietojen osalta todettiin, että OKM voi hyödyntää tietovarannon tietosisältöä, jos näin korkeakoulujen kanssa yhdessä sovitaan. Suoritustietojen osalta käytetään jo nyt OKM:n tiedonkeruun tietoja.

3.2 Korkeakoulujen valtakunnallisen tietovarannon toteuttaminen (13:00–13:30)

Kirsi Pispa (CSC) esitteli VIRTIA-projektin tilannekatsausta.

Korkeakoulujen valtakunnalliseen tietovarantoon siirrettävät tiedot ovat ensimmäisessä vaiheessa: opinto-suoritukset, opiskeluoikeudet, ja lukukausi-ilmoittautumiset. Korkeakoulukohtaiset tiedot siirretään XML-muotoisena eräajona vähintään kerran kuussa, yleisimmin kerran vuorokaudessa. Tiedot voidaan siirtää joko korkeakoulun oman XDW-mallisen tietovaraston kautta tai suoraan korkeakoulun lähdejärjestelmästä. Siirtoja on jo testattu Aalto-yliopiston aineistoilla.

Useimpien korkeakoulujen osalta tiedonsiirron onnistumisen kannalta tilanne on hyvä. Muutamien korkeakoulujen kohdalla riski on kohonnut esim. lähdejärjestelmämuudistuksen ja korkeakoulujen integroitumisen vuoksi. Erityisen haasteellinen on kuitenkin vuoden alussa aloittanut Taideyliopisto, joskin opiskelijamäärä on siellä pieni ja tiedonsiirto voidaan tarvittaessa toteuttaa ns. excel-tyyppisenä väliaikaratkaisuna. Mainittiin, että maanpuolustuskorkeakoulu ja poliisiammattikorkeakoulu ovat näillä näkymin myös tulossa mukaan.

Tietojen yhteismitallisuudelle haasteita tuovat mm. erilaiset kirjaustavat korkeakouluissa. VIRTIA-projektin toisessa vaiheessa toteutetaan lukurajapinta, jonka kilpailutus ja hankinta ovat parhaillaan käynnissä.

Viranomaistiedonkeruiden toteutus on linjattu OKM:n korkeakouluille lähettämässä kirjeessä 5.2.2012. Tiedonkeruut ovat mahdollisia vuoden 2014 tietojen osalta (Tilastokeskuksen opiskelijatiedonkeruut syksyllä 2014, Tilastokeskuksen ja OKM:n muut tiedonkeruut vuoden 2015 alusta).

Ohjausryhmä merkitsi VIRTIA-projektin tilannekatsauksen tiedoksi.

3.3 BenchHEIT - Benchmarking Higher Education IT (13:30–14:00)

Ahti Planman ja Ikka Siissalo esittelivät BenchHEIT-tilannekatsausta. Sami Hautakangas (TaY) kommentoi.

Vuoden 2012 tietoihin perustuva tiedonkeruukierros on juuri alkamassa. Toistaiseksi BenchHEIT:ia on tehty talkootyönä, eikä siihen ole vielä liittynyt maksatusta. Jatkossa täytyy pohtia, kenen nimissä tehdään. Esi-merkiksi sopimukset satojen korkeakoulujen kanssa ovat työläitä. Hallintamallista on tekeillä gradu Aalto-yliopistossa, jossa tehdään mm. vertailua kansainvälisiin esimerkkeihin.

Todettiin, että tiedon laatuun vaikuttavat kyselyn tulkintaerot ja kirjaamisen taso eri korkeakouluissa. Alaluokitus ei välttämättä ole riittävä (esim. sähköinen tenttiminen). Mainittiin myös, että excel-lakana on toistaiseksi vaikea täyttää ja sitä pitää vielä kehitellä. Todettiin, että luokittelua tarkennetaan ensi syksynä. Ehdotettiin myös kehittämistyön kustannusten jyvittämistä siten, että tiedot olisivat vertailukelpoisia. Tämä tosin on haasteellinen toteuttaa, sillä se monimutkaistaisi jo valmiiksi moniulotteista kyselyä.

Ohjausryhmä totesi, että BenchHEIT on ollut tähän asti IT-vetoinen, ja olisi hyvä saada myös substanssipuolen näkemystä. Ohjausryhmä ehdotti, että OPIn Synergiaryhmä kävisi kyselyn läpi aika-ajoin, mm. alaluokitusten riittävyyden alaluokitukset.

Ohjausryhmä keskusteli myös tietojen hyödyntämisestä. BenchHEITin hyötyinä korkeakouluissa on nähty mm. se, että se auttaa IT-johtoa näkemään koko maan korkeakoulukokonaisuuden ja voi poikia yhteisiä projekteja korkeakoulujen välillä, mm. yhteisten lisenssien ostamista, paitsi kansallisella tasolla myös Pohjoismaiden välillä. Korkeakouluille voisi olla hyötyä, jos tiedot päivittyisivät nopeammin. Myös jatkuva päivitys jatkossa olisi mahdollista, mutta BenchHEITissa on todettu, että vuosittainen rytmi on toistaiseksi toimiva.

Ohjausryhmä merkitsi BenchHEIT-tilannekatsauksen tiedoksi.

Kahvitauko (14:00–14:10)

3.4 CSC:n asiakasohjauksen kehittäminen kokonaisarkkitehtuurin tukena (14:10–14:40)

Pekka Kähköpuro (Aalto) esitteli Tietohallinnon ohjausryhmän aloitetta ja työtä OKM:n korkeakoulu- ja tiedepolitiikan vastuualueen CSC:ltä korkeakouluille hankkimien palvelujen ohjaamisen kehittämisessä.

Aiheesta 5.2.2013 järjestetyn työpajan lähtökohtana oli Tietohallinto-ohjausryhmän kysymys, miten saadaan asiakasohjausmalli toimivaksi uuden yliopistolain tilanteessa. Aikaisemmin strateginen ohjaus on hoitunut OKM:n kautta, mutta autonomian myötä on tullut näkyväksi, että korkeakoulujen strategisten valintojen kautta tapahtuva ohjaus on ollut vähäistä. Pitäisi pohtia, millä mekanismeilla strategisella tasolla korkeakoulusektorille tarjottavia palveluja kehitetään ja miten korkeakoulut voisivat vaikuttaa. OKM on maksava asiakas, mutta haluaa huomioida korkeakoulunäkökulman, jotta se osaa ostaa tarpeellisia palveluita CSC:ltä. Jos korkeakoulut ostavat joitakin lisäpalveluita, ne ovat niiden osalta maksavia asiakkaita.

OKM:n näkökulmasta asiassa on kaksi ulottuvuutta: 1) KTPO:n CSC:ltä ostama palvelu 2) omistajaohjaus, eli mihin suuntaan yhtiötä viedään. Todettiin, että KTPO:n ja CSC:ltä tilaamien palveluiden kokonaisuus on vasta nyt muotoutunut tällaiseksi. Nyt tietohallintopalveluiden ohjausta on osin hoidettu RAKETTI:n kautta, mutta RAKETTI-hankkeen jälkeistä asiakasohjausta pitää miettiä.

Työpajan ehdotus mekanismiksi strategisen yhteistyön toteuttamiseksi on Tietohallinto-ryhmän kaltainen ohjausryhmä täydennettynä opetuksen ja tutkimuksen substanssiasiantuntijoilla sekä korkeakoulujen ulkopuolisten organisaatioiden edustajilla. Ohjausryhmälle haettaisiin valtuutus UNIFI:ta ja ARENE:ta. Ehdotuksessa ei oltu otettu kantaa siihen, organisoituisivatko korkeakoulut itse vai olisiko ryhmä OKM:n tai CSC:n asettama. Ryhmä voi joko tuoda korkeakoulujen keskinäisen näkemyksen tai koota korkeakoulujen erilaiset näkemykset, ja OKM toimisi tasoittavana puheenjohtajana. Ohjausryhmä totesi, että viime kädessä kuitenkin OKM on ostaja, joten sillä käytännössä puheenjohtajuus.

Todettiin, että jos korkeakoulut järjestäytyisivät selkeästi asiakkaina, pystyttäisiin välttämään riskejä. Korkeakouluohjaus on ollut esillä myös FUNET-klubissa, jossa kuitenkin isoimmat korkeakoulut ovat kokeneet ongelmalliseksi sen, että päätökset tehdään korkeakouluäänestyksellä, vaikka maksuosuudet ovat erisuuruisia korkeakoulujen välillä. Mainittiin, että tarvitaan arvovaltainen rakenne myös tietovarannon ohjaukseen.

Ohjausryhmä totesi, että ratkaisu asiakasohjausasiasta täytyy tehdä tänä vuonna. Sovittiin, että asia pidetään ohjausryhmän loppuvuoden kokousten esityslistalla pysyvänä asiana. RAKETTI-ohjausryhmä ei tee päätöksiä CSC:tä koskevista asioista, mutta voi tuoda näkökulmia OKM:n tueksi, joka käy keskustelua korkeakoulujen kanssa. Esitettiin myös, että UNIFI ja ARENE voisivat käsitellä asiaa omasta näkökulmastaan. Asia otetaan esille myös OKM:n ja CSC:n strategiakeskustelussa tällä viikolla.

3.5 Korkeakoulujen tietomallin hallintamallin asiantuntijaryhmät (14:40–15:10)

Ilmari Hyvönen esitteli tietomallin hallintamalliehdotuksen.

KOKOA-koordinaatioryhmän toimintasuunnitelmaan ryhmän tärkeimmäksi tehtäväksi on kirjattu tietomallin hallinta.

Aikaisemmin tietovarasto oli kiinteä osa tietomallia. Nyt esille on noussut kysymys, pitääkö tietovarastoa muuttaa, jos tietomallia muutetaan. Mallissa on kuitenkin pyritty huomioimaan korkeakoulujen omat sovellukset ja määrittämään säännöt, joilla korkeakoulujen omat implementaatiot vastaavat tietomallia. Mallin käyttö koskee yleensä vain tiettyä osaa mallista. Käsitteet voivat olla viranomaisten omistamia, muita käsitteitä tai korkeakoulun omia.

Hallintamallin mukaan KOKOA-koordinaatioryhmä päättää muutoksista. Asiantuntijaryhmä voi tehdä muutoksia laajennusehdotuksia. Tutkimus- ja opintohallinnon puolella asiantuntijaryhmät ovat olemassa (TUTKI, OPI, VIRTa, Synergiaryhmä), mutta henkilöstö- ja taloushallinnossa ei ole vastaavia verkostoja. Mainittiin kuitenkin, että esimerkiksi IT-tilikarttaa käsiteltäessä korkeakoulujen taloushallinnon asiantuntijat saatiin helposti koottua.

Sovittiin, että ohjausryhmä voi lähettää hallintamalliehdotuksesta kommentteja Ilmari Hyvöselle.

4 Yhteistyö- ja ohjausrakenteiden kehittäminen (15:10–16:00)

4.1 Korkeakoulujen opintohallinnon verkostot ja RAKETTI-hankkeen ryhmät (15:10–15:40)

Yliopistojen OHA-forumin puheenjohtaja Kirsi Lindfors (TTY) esitteli opiskelun ja opetuksen alueen toimintakenttää korkeakoulun näkökulmasta. TTY-näkökulmasta yhteistyötä tehdään monista näkökulmista ja kentällä on laajasti erilaisia toimijoita. OHA-foorumissa olisi hyvä lisätä yhteistyötä tietohallinnon verkostojen, FUCI-On ja OPI:n kanssa.

Korkeakoulukierroksella on puhuttu OPI-osahankkeen sekä opiskelun ja opetuksen alueen verkostojen yhteistyön vahvistamisesta. OPI-ohjausryhmän perustamisen jälkeen alueen verkostot ovat tiivistyneet, joten olisi järkevää vahvistaa yhteistyötä näiden kanssa. Olisi tärkeää myös, että myös keskeisten järjestelmien (OODI/WINHA) ympärillä olevat verkostot olisivat edustettuina.

Pohdittiin, miten saadaan verkostot toimimaan siten, että tieto esimerkiksi opintohallinnon tietojärjestelmien kehittämisestä valuu niille, jotka oikeasti toimivat ja tekevät ratkaisuja siitä, minne mennään. Sovittiin, että järjestetään opintohallinnon alueella tilaisuus, jossa hankkeita esitellään.

Päätös: Nimetään OPI-ohjausryhmään

- Synergiaryhmästä jäseneksi puheenjohtaja Inka Pauku (Aalto) ja varajäseneksi varapuheenjohtaja Jukka Kohtanen (VY)
- Winhaajien kehitysryhmästä jäseneksi puheenjohtaja Virve Peltoniemi (TAMK) ja varajäseneksi Päivi Aho (Laurea)
- yliopistojen OHA-forumista jäseneksi puheenjohtaja Kirsi Lindfors (TTY) ja varajäseneksi varapuheenjohtaja Petri Sjöblom (TY)
- ammattikorkeakoulujen opintopäällikköverkostosta Pekka Korhosen varajäseneksi puheenjohtaja Anita Saaristo (Novia)

Ohjausryhmän jäsenet nimetään siten, että jäsenyys liittyy puheenjohtajistorooliin. Verkostojen vaihtaessa puheenjohtajistoon, jäsenyys siirtyy automaattisesti uudelle puheenjohtajistolle.

Sovittiin, että OPI järjestää seminaarin, jossa esitellään alueen hankkeita.

4.2 Korkeakoululähtöisyys tiedonkeruussa (15:40–15:55)

Tutkimustiedonkeruun asiantuntijaverkoston kehittäminen. Hanna-Mari Puuska esittelee.

Tutkimuspuolella ei ole varsinaisia formaaleja verkostoja, mutta tiedonkeruun asiantuntijat ovat kokoontuneet ja vaihtaneet kokemuksia esim. TUTKIn ja JUREn alaisissa työryhmissä. Ongelmana kuitenkin on, että useimmissa korkeakouluissa ei ole varsinaista tutkimushallintoa. Esimerkiksi tutkimustiedonkeruun muutoksesta on keskusteltu pääasiassa tiedonkerääjien kanssa.

Ohjausryhmä keskusteli tutkijan identifioinnista. Todettiin, että ratkaisuvaihtoehtoja tulisi esitellä korkeakouluille tässä vaiheessa, jolloin esim. järjestelmähankintoja tekevät korkeakoulut voisivat ottaa ne hankinnoissaan huomioon. Todettiin kuitenkin, että pitäisi tunnistaa sellainen foorumi, jolle tämäntyppisiä asioita vietään.

4.3 TUTKI-ohjausryhmän jäsenen vaihtaminen (15:55–16:00)

TUTKI-ohjausryhmän jäsen HY:n tutkimushallinnon johtaja Tapio Koivu siirtyy toisiin tehtäviin.

Päätös: Projektipäällikkö Aija Kaitera (HY) nimetään hänen tilalleen TUTKI-ohjausryhmän jäseneksi.

5 Seuraavat kokoukset

Seuraavien kokousten ajankohdiksi on sovittu:

- Tiistai 4.6.2012 klo 12–16 OKM, kh. Kalevala
- Tiistai 17.9.2013 klo 12–16 OKM, kh. Kalevala
- Tiistai 12.11.2013 klo 12–16 OKM, kh. Kalevala

6 Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 16.10.